

1 MAART 1939.

AFLEVERING II.

NADRUK VERBODEN.

Opgericht door E. HEIMANS, J. JASPERS Jr. en JAC. P. THIJSSE.

REDACTIE :

Dr J. HEIMANS, AMSTERDAM.

Dr JAC. P. THIJSSE, BLOEMENDAAL.

ADRES DER REDACTIE :

Dr J. HEIMANS, MICHEL ANGELO-
STRAAT 41, AMSTERDAM-ZUID.

UITGAVE VAN :

W. VERSLUYS TE AMSTERDAM.

ADMINISTRATIE :

2e OOSTERPARKSTRAAT 223, AMSTERDAM.

POSTCHEQUE EN GIRO 15205.

GEM. GIROKANTOOR AMSTERDAM V. 6482.

BANKIERS: INCASSOBANK

(Bijk. Linnaeusstraat).

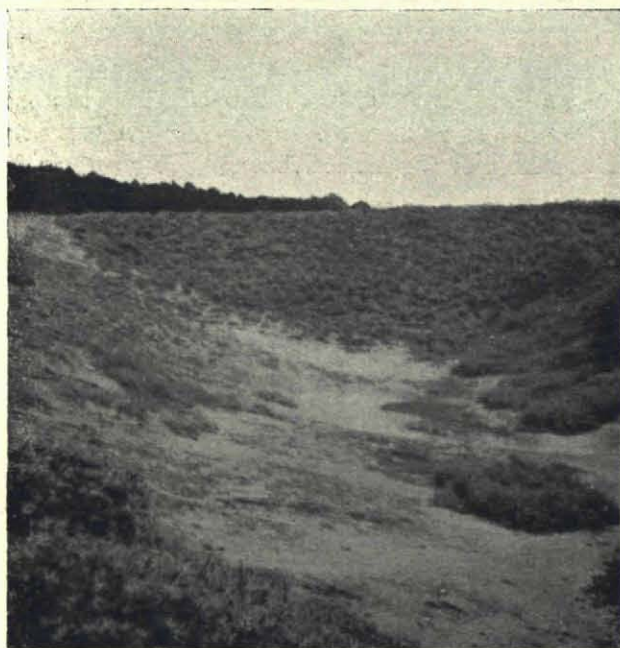
PRIJS PER JAAR 1 6.50 BIJ VOORUITBETALING

STORTBUIEN OP HET DUIN.

Ieder, die wel eens een zonnigen, zandigen tuin te verzorgen heeft gehad, kent de moeilijkheden van gieten en sproeien in tijden van droogte. Gaandeweg ben ik tot de overtuiging gekomen, dat het maar beter is, het heelemaal niet te doen en alleen er voor te zorgen, planten te kweken, die tegen een stootje kunnen.

Wanneer de grond aan de oppervlakte goed uitgedroogd is, dan laten de zandkorrels zich niet gemakkelijk bevochtigen en de lucht er tusschen houdt ons sproeiwater tegen, dat dan in plasjes blijft staan of weg vloeit langs de helling, als die er is. Die stroom kan zelfs geulen uitschuren tot op een bodem, die wel water kan opnemen. De plasjes zelve kunnen een poos blijven bestaan, zelfs totdat ze weer verdampen, maar dikwijls ook slaagt een partijtje water er nog in, omlaag te komen en misschien zelfs de plantenwortels te bereiken. Waar het dan om te doen was. Doch over het algemeen is deze sproeierij een groote ergernis en waterverspilling.

In de duinen gebeurt dit allemaal bij stortregens na droogte. De hellingen kunnen dan danig worden afgespoeld. Een enkele fiksche stortregen, die een half uurtje duurt kan honderden kubieke meters zand verplaatsen.

Een breede „regenstroomhelling” in het Kennemer duin.

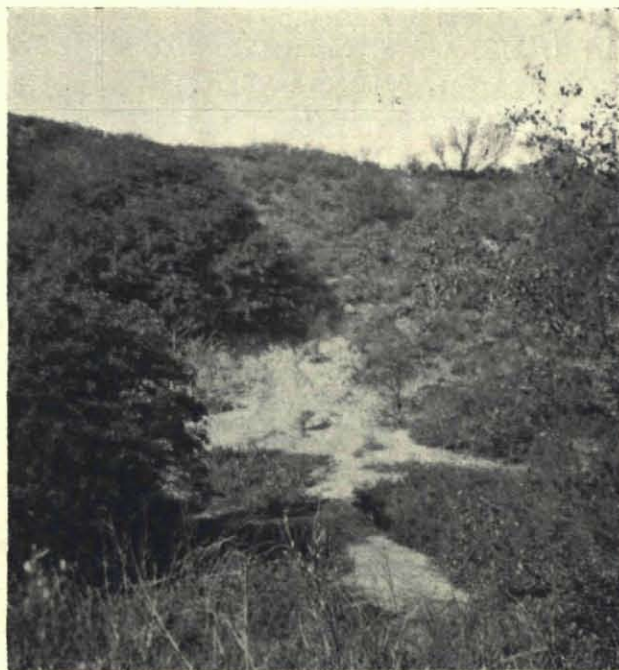
buien gevolgd op dagen achter-
een van hitte en droogte.

Wanneer de regen neerplenst
op een goed beboschte helling
of op een dicht dek van gras en
kruid dan gebeurt er niets van
belang. In het eerst stroomt het
regenwater wel langs de gras-
mat, maar de wortel- en hu-
muslaag zijn al spoedig klaar
om al de nattigheid op te slur-
pen.

Anders is het, wanneer de
helling slechts bedekt is met
een laagje van korstmossen of
bladmos en schrale grasjes of
wanneer de duindoorns niet
dicht of hoog staan en open
zandplekken hebben tusschen
hun knoestige stammetjes. Hier
blijft de regen aan de opper-

Vijfentwintig jaar geleden
heeft Prof. Jeswiet reeds aan-
dacht geschonken aan dit ver-
schijnsel. Ge vindt er een paar
bladzijden over in zijn „Ent-
wicklungsgeschichte der Flora
der holländischen Dünen”, het
proefschrift waarop hij in 1913
promoveerde en dat ik nog altijd
met genoegen ter hand neem
en herlees. Het zit propvol met
origineele waarnemingen en op-
merkingen.

Nu zijn wij in dit in zoo vele
opzichten merkwaardige jaar
1938 in de gelegenheid geweest
omtrent de zestortbui-verschijn-
selen weer eens het een en
ander te zien. Eenige malen in
den nazomer zijn zware stort-

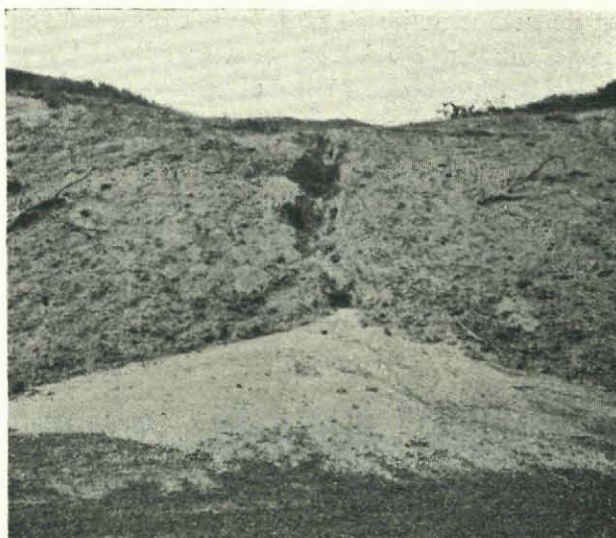

Een afspoeling bevorderd door een konijnenhol.

vlakke, stroomt soms gelijkmatig omlaag, mos en zand meesleurend en geulen uitdiepend, waar maar een beginnetje van een geul aanwezig is. Gunstig gelegen konijnenholen doen water-vallen ontstaan, die het begin vormen van nauwe stroomgeulen. Afbraak vertoont zich in vele vormen in overeenstemming met den bouw van de hellingen zelve. De sterkste werking ontstaat, waar waaier-vormige ondiepe waaigaten een stroomgebied vormen dat zijn neerslag stuurt naar één afvloeipunt.

Mijn foto hiernaast laat u zien hoe een doorgraving ter wille van de Haarlemsche waterleiding aan zoo'n stroomgebied een afvloeipunt heeft bezorgd en hoe daar gedurende één stortbui een diepe geul is uitgeschuurd waarlangs meer dan drie kubieke meter zand is neergestort. Dat zand heeft hier een mooie „puinkegel” gevormd, zooals wij die ook kennen uit het gebergte.

Uitwerking van een half uurtje stortregen.

Een duingeul waarvan de bodem geleidelijk wordt opgehoogd door neergespoeld zand.

Ook in het ongeschonden duin vormen zich nu tal van dergelijke kegels en tongen vooral langs de steile hellingen. Het Kennemerduin ligt min of meer duidelijk in zes of zeven strooken, die evenwijdig aan de kust verlopen en normaal een steile storthelling hebben aan hun zuidoostkant. Deze heete droge kant is dus bijzonder vatbaar voor afspoe-ling tijdens stortbuien. Hier loopt het verplaatste zand gedurende een enkele bui al spoedig in de honderden kubieke meters.

Wat gebeurt er nu verder? Mijn mooie puinkegel is dadelijk weggekruid door de arbeiders van de waterleiding

en de geul is netjes gedicht. In het onbewerkte duin verwaait veel van dat zand bij droge winden. Doch ook, al naar den tijd van het jaar en de weersgesteldheid en andere gelegenheden raakt het zand begroeid. Bij tijd en wijle kan het weer bedekt worden met nieuwe neervloeijsels en zoo zien we dan langs den voet van deze duinreeksen mooi glooiende ophoogingen ontstaan, een „teen” vormend aan den duinvoet. Wanneer ge daar eens op gaat letten dan zult ge ontdekken, dat deze stortbui-aanspoelsels een zeer belangrijke plaats innemen in het duinlandschap, ja, dat de invloed van het water op menige plaats nog een sterker uitwerking heeft dan de wind. De begroeiing van deze formaties is ook wel de moeite waard, bekeken te worden; ik hoop daar nog eens iets van te kunnen vertellen.

In den loop der jaren ondergaat het duinprofiel hierdoor een duidelijk merkbare verandering. In de zeer ruime duinvlakte is die nog niet zoo spoedig merkbaar, maar de aardige smalle valleitjes, eigenlijk oude windgeulen en windgaten zien we wel degelijk langzamerhand opgevuld raken. Hier en daar heeft dat zelfs het verdwijnen van de „natte” flora ten gevolge, dat dan ten onrechte wordt toegeschreven aan de daling van het grondwater. Dit, bijkomstig, als een klein getuigenisje à décharge ter wille van mijn vrienden de directeurs van duinwaterleidingen. Zij maken het toch al erg genoeg.

JAC. P. THIJSSÉ.

HET BOSCHPLAN VAN AMSTERDAM.

Er begint thans al eenige teekening te komen in het groote werk, dat ten Zuiden van de Nieuwe Meer gedaan wordt, om toekomstig Amsterdam en toch eigenlijk ook het Amsterdam van heden een paar frissche longen te verschaffen. De werkzaamheden hebben voortdurend voortgang en men is nu zoover, dat, wat het aanleggen van het terrein, zooals glooiingen, vijvers, enz. het gedeelte tusschen Nieuwe Meer en de groote tocht, die nu nog dwars door het plangebied ten Noorden van den Burgemeester Colijnweg loopt en welke later grootendeels verdwijnen zal, klaar is. Voor het overgrootste deel is er zelfs al beplanting aangebracht.

Het is nu mijn bedoeling alleen na te gaan, hoe de stand van zaken op dit oogenblik is. Aangezien ik mij echter op het gebied van plantensociologie een volkomen leek gevoel, zal ik mij ook niet verdiepen in de kwesties, welke ongetwijfeld op dit gebied voor het Boschplan rijzen en nog zullen rijzen. Slechts een overzicht te geven, ja beter een ietwat nauwkeurig beschrijven, wat er op dit oogenblik te zien is, lijkt mij het beste.

Gaat men, van den Amstelveenschen Weg komend, de Koenenkade op, dan kan men al spoedig links afslaan naar de Roeibaan met zijn groote overdekte tribune. Van dit gedeelte valt echter weinig te vermelden. Slechts de breede, oude sloot, die de afscheiding vormt tusschen het boschaangebied en de oude Koenenkade, zou misschien het doorsnuffelen en onderzoeken nog waard zijn.

Wij gaan echter rechtuit; komen over een oud sluisje en nadat we dit gepasseerd zijn, staan wij voor de nieuwe sluis, die de toegang vormt tot de Roeibaan en later